

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

De Coppele

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: Basisschool De Coppele

Datum bezoek : 19 november 2015

In opdracht van : Plein013

Rapporteur: drs. Jeroen Schuitert

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
  - a. extra handen / omvang van de klassen
  - b. speciale onderwijsmaterialen
  - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
  - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
  - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

---

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methodegebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methodegestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methodegestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- Een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: dhr. Anton Willemse (directeur), mw. Karin van Riel (IB-onderbouw Coppele), mw. Margit Niels (IB-bovenbouw Coppele), dhr. Rik Aarden (adjunct-directeur Mozaik), mw. Ilse van Roessel (IB Mozaik), mw. Ingrid Snellen (leerkracht Mozaik), mw. Yvonne Hoozemans (consulent Plein013), dhr. Mark van Wijnatter (ouder Coppele), mw. Judith van Dal (ouder Mozaik).
- observaties bij enkele lessen: groep 4, groep 7.
- een teamgesprek - aanwezig was een representatief deel van het team. Tegelijkertijd was ook een representatief deel van het team van SBO Mozaik aanwezig.

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoeften.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte impressie van de school

Basisschool De Copele te Oisterwijk is sinds 2009 gehuisvest in een nieuw gebouw, samen met speciale basisschool Mozaik, een peuterspeelzaal, een ontmoetingscentrum voor het dorp en een gymzaal onder beheer van een sportbedrijf. Het gebouw maakt een prettige, open indruk met lokalen aan een brede hal met werkplekken. Op de begane grond zit BAO De Copele met 8 groepen. Er zijn 199 leerlingen ingeschreven (teldatum 3-11-2015), waardoor de gemiddelde groepsgrootte 25 leerlingen is. Er zijn 36 leerlingen met een gewicht en dat is 18% van de totale leerlingenpopulatie. Landelijk is dit 12,8%. De lokalen hebben glazen schuifdeuren naar de brede hal. In de hal zijn werkplekken met Pc's voor leerlingen gerealiseerd. Ook is er een open ruimte met podium waar de weekvieringen worden gehouden. Op de eerste etage van de school is SBO Mozaik gehuisvest. De directeur van SBO Mozaik is tevens de directeur van BAO De Copele. Beide scholen vallen onder hetzelfde bestuur. SBO Mozaik heeft momenteel 53 leerlingen die verdeeld zijn over 4 groepen. De school De Copele merkt dat vanuit de peuterspeelzaal meer leerlingen komen met een problematische thuissituatie en een lager ontwikkelingsniveau. Dit levert ondersteuningsvragen op voor de school. Deze leerlingen zijn snel in beeld door de signaleringsfunctie van de VVE. Vaker dan in het verleden wordt de meldcode ingezet voor ondersteuningsvragen in verband met een problematische thuissituatie. De leerlingen komen uit de omliggende wijk en ook wordt de school geconfronteerd met zij-instroom van leerlingen die een bepaalde ondersteuningsbehoefte hebben. De school staat er om bekend dat men oog heeft voor elk kind en om de mate waarin het schoolteam in staat is om te differentiëren. Er gaat vooral veel aandacht uit naar de zwakkere leerling. De schoolcultuur kenmerkt zich in acceptatie van elkaars verschillen door de leerlingen onderling.

Op dit moment is er op incidentele basis inhoudelijke samenwerking tussen de scholen. De bovenbouw leerlingen komen elkaar wel tegen in de pauzes en de teams merken op dat leerlingen steeds meer gemengd met elkaar spelen. Beide scholen hebben de Kanjertraining geïmplementeerd, waardoor er een gezamenlijke taal is ontstaan om problemen tussen leerlingen op te lossen. Er zijn merkbaar minder conflicten op het speelplein.

De schoolleiding heeft in de afgelopen periode actie ondernomen om draagvlak te verkrijgen voor het idee om de twee scholen toe te laten groeien naar een meer integratieve school. Hiervoor zijn o.a. teamgesprekken gevoerd en is er overleg met het bestuur. Belangrijke randvoorwaarden lijken aanwezig te zijn, zoals 1 gebouw, 1 directie onder 1 bestuur en 1 vergelijkbare attitude in de teams om de leer- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen als uitgangspunt te nemen en daar de organisatie en inrichting van het onderwijs op aan te passen.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☐ meer homogeen
- ☒ vergelijkbaar
- ☒ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van De Copele weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

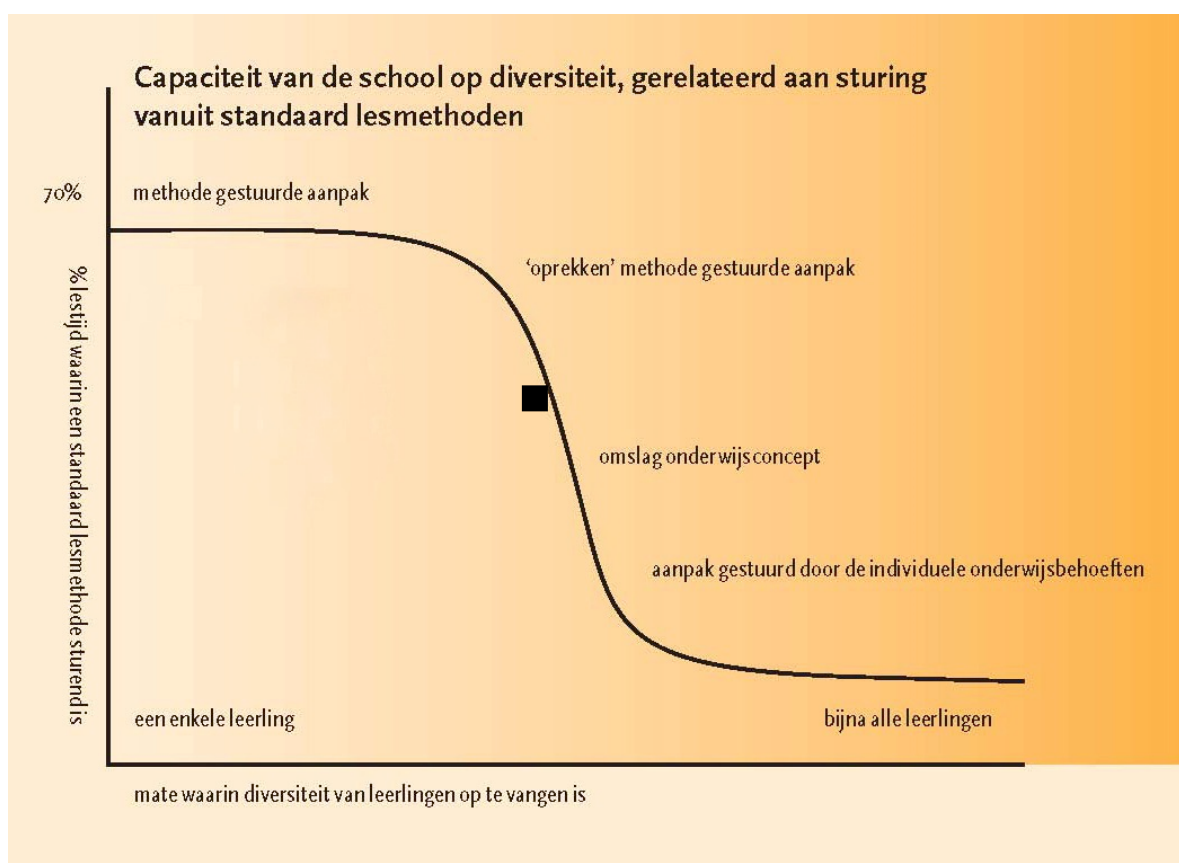
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

De Copele bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

---

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☐ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☒ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
  - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

---

- ☒ extra 'handen' in de klas, te weten: indien aangekruist toelichten
- ☒ onderwijsmaterialen
- ☒ de ruimtelijke omgeving
- ☐ specialistische expertise
- ☒ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een smalle ondersteuningsschool

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

---

- ☐ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

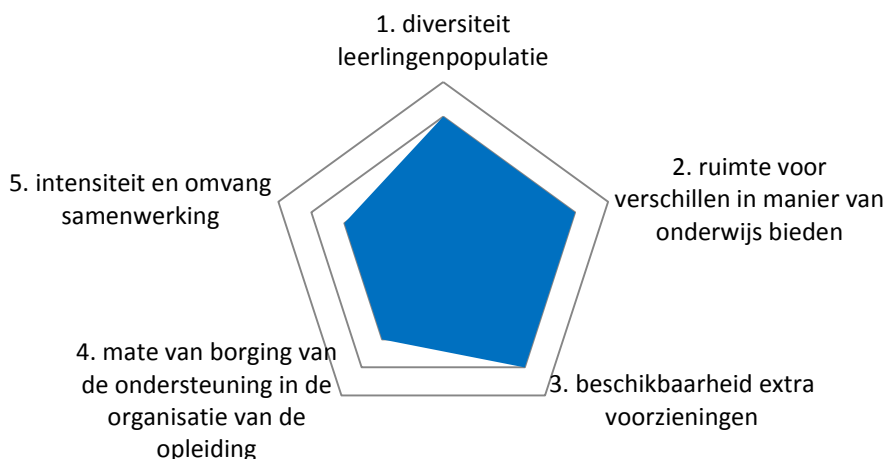
Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

---

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☒ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is De Copele te karakteriseren als een **smalle ondersteuningsschool**

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie (1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort. Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm. Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.
Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

Er zijn 36 leerlingen met een gewicht en dat is 18% van de totale leerlingenpopulatie. Landelijk is dit 12,8%. De sociaaleconomische achtergrond van de leerlingen wordt vooral gekenmerkt door gemiddeld en lager opgeleide ouders. Het niveau van leren is over het geheel van de school vergelijkbaar met het gemiddelde landelijke beeld (Cito II-III). De spreiding van de leerniveaus is per groep verschillend, maar er is nog wel sprake van een normaalverdeling. Er lijkt een trend gaande dat het gemiddelde niveau daalt, met de kanttekening dat dit op een kleine(re) school sterk per jaar kan verschillen. Vier tot acht

leerlingen per groep hebben over het algemeen gesproken een duidelijk verschillend niveau. Hierdoor is de spreiding van de leerniveaus dus matig heterogeen te noemen.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.
Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

Voor het team is het nog een lastige opdracht om te bepalen in hoeverre de lesmethoden gevolgd moeten worden, alhoewel dit ook per leerkracht verschilt. Het team loopt tegen de grenzen aan van het oprekken van de methodesturing in een leerstofjaarklassensysteem, mede doordat de diversiteit van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen toeneemt. Momenteel wordt dit probleem deels opgelost door het inzetten van veel stagiaires. De schoolleiding ziet de oplossing in het gebruikmaken van de unieke situatie van een BAO en SBO onder één dak, waarbij de doelgroep op beide scholen zit. De ambitie is om er één organisatie van te maken, een integratieve school met verschillende groeperingsvormen en uitstroomperspectieven, te beginnen met ateliers voor Crea. De schoolleiding is op dit moment bezig om voor dit idee draagvlak te verkrijgen in de teams, bij de ouders en in het bestuur.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het schoolteam kan meer kennis vergaren over de verschillende leerstijlen van leerlingen en dit actief gebruiken bij de doorgevoerde aanpassingen voor leerlingen.

De schoolleiding kan met het schoolteam bespreken wat men *nu* al op het gebied van samenwerking zou kunnen realiseren met SBO Mozaik. Dit zou op korte termijn al veel kunnen opleveren in termen van een passend aanbod voor leerlingen van De Coppele en SBO Mozaik. Draagvlak zoeken is uiteraard van groot belang, maar elke grote verandering begint met een besluit!

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.
Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

De school werkt met veel inzet van RT, stagiaires, vrijwilligers en hulpouders. Samen met de extra formatie van de gewichtenregeling kan veel extra ondersteuning worden geboden.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het team kan zich verdiepen in de verschillende leerstijlen van leerlingen. Het kan helpend zijn om een keuze te maken voor een duidelijk theoretisch model, zoals Meervoudige Intelligentie of de taxonomieën van Gardner en Bloom.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.
Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

Het gebruik van leerlingvolgsystemen voor leren en voor de sociaal-emotionele ontwikkeling: koppeling ZIEN! en Kanjer in het leerlingvolgsysteem. De school gebruikt ParnasSys en ZIEN! voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarnaast worden de Cito-toetsen, methodegebonden toetsen en speciale leerlingentoetsen voor de kinderen met een ontwikkelingsperspectief gebruikt.

Aan de hand van een ondersteuningskalender is er een groepsbespreking en op basis daarvan een leerlingbespreking, Daarna is er een intern ondersteuningsteam (om de 2 weken) en dan nog 6x per jaar een ondersteuningsteam en het ZAT. Daarnaast is er 2 x per jaar een groepsbespreking en 3 x per jaar een groepsplanbespreking.

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

De begeleiding vanuit het samenwerkingsverband en/of vanuit andere instanties:

De directeur geeft de wens aan om in toenemende mate een samenwerking te realiseren tussen basisschool De Coppele en SBO Mozaik. Zoals gezegd is hij directeur van beide scholen. De intensieve samenwerking zou kunnen leiden tot een brede ondersteuningsschool. Hij beseft dat dit uitgebreid overleg vraagt binnen het SWV en het directieoverleg.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Er is een teamgesprek gevoerd aan de hand van stellingen. Deze zijn bewust ambigu geformuleerd om de discussie op te roepen. Collega's hebben op persoonlijke titel hun mening gegeven en deze uitlatingen hoeven niet automatisch overeen te stemmen met het schoolbeleid. In het volgende overzicht is de weging van de argumenten op basis van consensus door de aanwezige collega's weergegeven.

Rangorde	Team De Copele (samen met het team van SBO Mozaik)
<div> <div>sterk argument of belangrijk</div> <div>↑ ↓</div> <div>zwak argument of minder belangrijk</div> </div>	5 De veiligheid in de groep wordt in hoge mate bepaald door leerkrachtvaardigheden.
	11 Dankzij Passend Onderwijs worden leerkrachten nog deskundiger.
	7 Door de methodesturing in het onderwijs creëren wij 'buitenbeentjes'.
	9 Liever arrangementen op aparte leslocaties, dan arrangementen in de reguliere klas
	6 Liever klassenverkleining dan extra handen.
	4 Door Passend Onderwijs krijgt de 'gewone' leerling te weinig aandacht.
	10 Hoe homogener de groep, des te beter de leerprestaties.
	1 De reistijd voor een leerling mag niet meer zijn dan een half uur heen en een half uur terug.
	8 Ouders hebben geen verstand van onderwijs en daarom kan de school beter bepalen wat een passend onderwijsaanbod is.
	3 Veel 'zorg' leerlingen op een school schrikt ouders af – dat is geen goede PR.
	12 Aanmelding is een ding: een leerling kan de school veel geld gaan kosten.
	2 Ik merk niet zoveel van Passend Onderwijs.

De teams zijn bereid om te onderzoeken wat een geschikte samenwerkingsvorm is om te hanteren, gezien de unieke situatie van De Copele en SBO Mozaik. Het is duidelijk dat de leerkrachten tegen de beperkingen aanlopen van het leerstofjaarklassensysteem met een zekere mate van methodesturing.

Volgens de teams is de leerkracht van belang voor de veiligheid in de groep en dat geldt ook voor de leerlingvaardigheden, want zij dragen ook verantwoordelijkheid (zie de werkwijze van Kanjer). Men erkent dat er sprake kan zijn van methodesturing en dat het voldoen aan de norm van de methode verschillen creëert tussen leerlingen. Er wordt nu al in enige mate leerjaar doorbrekend gewerkt. De leerkrachten geven aan dat door ervaring kan worden geleerd. Leerkrachten moeten meebewegen en scholing krijgen die op de nieuwe situatie is gericht. De teams zijn enigszins verdeeld in hun voorkeur voor klassenverkleining of extra handen in de groep. Bepaald gedrag van leerlingen eist de aandacht op van de leerkracht en dat werkt door in aandacht voor de gemiddelde leerling. Er wordt nu wel gericht en anders naar leerlingen gekeken, meer naar behoeften en minder naar tekortkomingen.

Het team stelt dat men veel merkt van Passend Onderwijs. Leerkrachten hebben de indruk dat ze steeds meer ondersteuningsvragen moeten beantwoorden. De druk in de klas neemt daardoor toe. De teams denken niet dat homogene groepen beter is voor de prestaties. Er wordt gesteld dat bij instructie er sprake kan zijn van homogene groepjes en dat de verwerking dan in heterogeen samengestelde groepen moet. Tenslotte wordt de inbreng van ouders belangrijk geacht.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

- ☒ weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- ☒ laag
- ☒ gemiddeld
- ☐ hoog
- ☒ matig
- ☐ sterk

toelichting

Er zijn 36 leerlingen met een gewicht en dat is 18% van de totale leerlingenpopulatie. Landelijk is dit 12,8%. De sociaaleconomische achtergrond van de leerlingen wordt vooral gekenmerkt door gemiddeld en lager opgeleide ouders. Herkenbaar is dat veel gezinnen minder ruime financiële mogelijkheden hebben.

- *thuis taal:*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

toelichting

Overwegend is de thuistaal de Nederlandse taal.

- *culturele achtergrond*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

toelichting

De culturele en taalachtergrond van de leerlingen is weinig divers. Ongeveer 10% van de leerlingen heeft een allochtone achtergrond. De leerlingenpopulatie is een redelijke dwarsdoorsnee van de Nederlandse samenleving.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

- ☐ weinig
☒ matig
☐ sterk

toelichting

Naar schatting van de geïnterviewde medewerkers is het niveau van leren over het geheel van de school vergelijkbaar met het gemiddelde landelijke beeld (Cito II-III). De spreiding van de leerniveaus is per groep verschillend, maar er is nog wel sprake van een normaal verdeling. Er lijkt een trend gaande dat het gemiddelde niveau daalt, met de kanttekening dat dit op een kleine(re) school sterk per jaar kan verschillen. Vier tot acht leerlingen per groep hebben over het algemeen gesproken een duidelijk verschillend niveau. Hierdoor is de spreiding van de leerniveaus dus matig heterogeen te noemen.

- *leerstijlen*

- ☒ weinig
☐ matig
☐ sterk

toelichting

Het team is nog niet sterk gericht op het onderkennen van verschillende leerstijlen van leerlingen. Vanuit het bestaande systeem wordt gekeken of de leerling daarin past. Zo nodig worden aanpassingen gemaakt, bijvoorbeeld door meer visualisering en gebruik van het opzoekboekje. Ook expliciteren de leerkrachten de gehanteerde (leer)strategie voor de leerlingen.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

- ☐ weinig (minder dan 20 %)
☒ een matig aantal (20 tot 40 %)
☐ veel (meer dan 40%)

toelichting

De school is in staat meer en eerder speciale onderwijsbehoeften bij leerlingen te signaleren. Hierdoor kan men ook sneller reageren en aanpassingen voor de leerling doorvoeren. Dit geldt vooral voor de leerlingen die zich trager ontwikkelen dan het gemiddelde en voor leerlingen met taalachterstanden. Het schoolteam reageert hierop met differentiatie en taalactivering. In mindere mate wordt er ingespeeld op de behoeften van de snellere leerlingen. Binnen de gemeente zijn er mogelijkheden voor een extra aanbod voor hoogbegaafde leerlingen in plusklassen. Het team heeft een scholing gevolgd voor Begrijpend Lezen om het onderwijs te verbeteren en de kerndoelen te halen.

- speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)

- ☒ weinig (minder dan 20 %)
- ☐ een matig aantal (20 tot 40 %)
- ☐ veel (meer dan 40 %)

toelichting

Enkele vragen in het interview richtten zich op de leerlingen die vanwege hun gedrag zodanig speciale aandacht nodig hebben, dat dit structureel extra inzet vraagt van de leerkracht. De schatting van het aantal van deze leerlingen is gemiddeld gezien 2 à 3 leerlingen per groep. Er wordt structuur geboden en extra aandacht gegeven, ter preventie van gedragsproblemen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de taakopvatting, concentratie, werkhouding en aanpassingen in het aanbod. De aandacht die op gedrag gevraagd wordt richt zich vooral op het begrenzen van het gedrag en het bieden van inzicht in gedrag. De aanpassingen op grond van het gedrag hebben vooral betrekking op het leerproces en de werksfeer. De leerkrachten voeren daarvoor veel gesprekken met de leerlingen.

De teams van De Copele en Mozaik hebben gezamenlijk de Kanjertraining gevolgd en geïmplementeerd. Twee leerkrachten van SBO Mozaik hebben Rots en Water gevolgd en geïmplementeerd. Hierdoor is er een gedeelde taal ontstaan om leerlingen te begeleiden bij conflicten. De sfeer op het speelplein is merkbaar positief veranderd.

Gebruik maken van de arrangementen Plein013?	<i>schooljaar</i> 2014-2015	<i>schooljaar</i> 2015-2016
leerlingen voor wie Steunpunt Hoogbegaafde II ingeschakeld	1	
Anders: Kansrijk	1	
Anders: Plusklas BOOM	7	6
Betrokkenheid bij arrangementen Plein013?	<i>Advies, consultatie, expertise overdracht</i>	<i>Handen in de klas</i>
Schakelklassen	14	59
Steunpunt Hoogbegaafde leerlingen	1	
Praat + teken	2	
Plusklas BOOM	5	

Instroom

<i>Schooljaar</i>	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Vanuit huis	35	33	23	28
Basisonderwijs	5	4	6	4

Uitstroom

<i>Schooljaar</i>	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Terugplaatsingen bao	5	5	3	1
Praktijkonderwijs				1
LWOO	3	5	4	1
VMBO bl	3			1
VMBO kl	4	2	7	1
VMBO gl		3		2
VMBO tl	8	7	6	8
HAVO-VWO- Gym	13	6	9	8

Verwijzingen

<i>schooljaar</i>	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
verwijzingen sbo ³	1	1		1
verwijzingen so ⁴ cat 1		1		1
verwijzingen so cat 2				
verwijzingen so cat 3				

³ sbo= speciaal basisonderwijs

⁴ so=speciaal onderwijs

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☐	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☒	☐	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☒	☐	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☐	☒	☒	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☒	☐	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☒	☐	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☐	☒	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☐	☒	☐	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☐	☒	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☐	☒	☐	evaluatie samen met leerlingen

toelichting

Overwegend is kennisoverdracht en kennisverwerving het meest herkenbaar, maar bij wereldoriëntatie wordt er meer gestuurd op ontdekken, uitzoeken en opzoeken middels werkstukken, presentaties en tentoonstellingen. Binnen de klassikale benadering worden individuele aanpassingen doorgevoerd. Per vak en per bouw zijn er op dit gebied overigens verschillen. In mindere mate worden coöperatieve werkvormen en maatjes leren gebruikt. De sturing van het leren ligt aanvankelijk bij de leerkracht met overwegend gestructureerde opdrachten en beoordeling. Naarmate de leerlingen ouder worden neemt de verantwoordelijkheid van de leerling voor het eigen leerproces toe, bijvoorbeeld door middel van contractjes en leerlingengesprekken. De leerkrachten zijn erop gericht de zwakkere leerlingen mee te trekken naar het basisniveau. Met de sterkere leerlingen doet de school nog te weinig, aldus de schoolleiding. Het werken met een portfolioboekje is al meer gericht op het maximale uit elke leerling halen. De beginsituatie van de leerling is bij lezen bepalend voor de leerweg. De groepsoverzichten zijn de basis voor de groepsplannen en worden in die zin ook als een soort beginsituatie van de leerling gebruikt. De beoordeling en evaluatie van de leervorderingen geschiedt op basis van een gelijke norm en op basis van groepen leerlingen. Hierbij wordt er wel gekeken naar de vaardigheidsscores, het beheersingsniveau van de leerling en wordt er doorgetoetst. De leerlingen worden betrokken bij de evaluatie van de school door middel van periodieke tevredenheidsonderzoeken en onderzoeken naar sociaal welbevinden i.c. de sociaal-emotionele ontwikkeling middels ZIEN!. Schoolverlaters krijgen een exit-gesprek. In de groepen worden de leervorderingen besproken met de leerlingen en ook het functioneren van de leerkracht kan daarbij aan de orde komen. De school heeft de leerlingenraad weer opgepakt.

Voor het team is het nog een lastige opdracht om te bepalen in hoeverre de lesmethoden gevolgd moeten worden, alhoewel dit ook per leerkracht verschilt. Het team loopt tegen de grenzen aan van het oprekken van de methodesturing in een leerstofjaarklassensysteem, mede doordat de diversiteit van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen toeneemt. Momenteel wordt dit probleem deels opgelost door het inzetten van veel stagiaires. De schoolleiding ziet de oplossing in het gebruikmaken van de unieke situatie van een BAO en SBO onder één dak, waarbij de doelgroep op beide scholen

zit. De ambitie is om er één organisatie van te maken, een integratieve school met verschillende groeperingsvormen en uitstroomperspectieven, te beginnen met ateliers voor Crea. De schoolleiding is op dit moment bezig om voor dit idee draagvlak te verkrijgen in de teams, bij de ouders en in het bestuur. De IB-ers van beide scholen hebben in toenemende mate meer overleg en afstemming, waarbij er samen gekeken wordt naar ondersteuningsvragen van leerlingen, met gebruikmaking van de orthopedagoog en logopedist. Op dit moment betreft het vooral toeleiding van leerlingen naar SO of naar SBO Mozaik en betreft het het samenstellen van arrangementen SBO en arrangementen regulier voor de korte termijn.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☒ vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- ☒ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☒ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak (op incidentele basis)

toelichting

Per leerling is verschillend wat de aanpassingen zijn, omdat de school uitgaat van wat het beste is voor de ontwikkeling van het kind. De aard van de aanpassingen is ook gevarieerd. In de bovenbouw worden bijvoorbeeld contractjes met leerlingen afgesloten op basis van leerlingengesprekken. Hierin komen vragen aan de orde als: wat wil je, wat heb je van de leerkracht nodig, wat ga je er zelf aan doen en dergelijke. Leerlingen kunnen ook zelf aangeven of ze extra instructie willen of niet. Ouders worden ingezet om met leerlingen te werken, waardoor er veel leerlingen kunnen worden bereikt. Het schoolteam differentieert incidenteel op leerstijlen, als een leerling opvalt op een bepaalde leerstijl. Hiervoor is geen onderliggend theoretisch model beschikbaar. De schoolleiding is van mening dat ten aanzien van leerstijlen op dit moment te weinig kennis aanwezig is binnen het schoolteam. Wel zien leerkrachten goed wat leerlingen nodig hebben voor het leerproces. Ook is er in toenemende mate zicht op leerlingen die niet gedijen bij een auditieve benadering. Het schoolteam is hierbij nog zoekende op welke wijze er meer kan worden gevisualiseerd. Uit de lesobservaties is ook gebleken dat er sprake is van veel pratende leerkrachten, alhoewel dit een momentopname betreft.

Het schoolteam werkt volgens de richtlijnen van HGW met drie niveaus per leerjaar, met het directe instructie model en OPP voor leerlingen die een arrangement krijgen toegekend. Overkoepelend zijn de groepsplannen. De differentiatie geschiedt per vakgebied. Leerlingen kunnen compacten als ze sneller kunnen, maar het team is hierin nog zoekende. Er is al wel sprake van verschillen in de verwerkingsopdrachten. Redelijk recent zijn er nieuwe lesmethoden aangeschaft voor bijna alle vakken. Deze methoden zijn uitgekozen, omdat ze leerstof in thema's aanbieden. Hierdoor is er ook meer mogelijkheid tot tempodifferentiatie.

In principe wil het schoolteam toegankelijk zijn voor alle leerlingen en ziet men de meerwaarde van een heterogene doelgroep. Binnen het schoolteam is er een grote bereidheid om deskundigheid te verwerven als men niet direct het antwoord op een bepaalde ondersteuningsbehoefte klaar heeft. Hieraan zijn wel grenzen verbonden, zoals de veiligheid van alle betrokkenen en de mate van sociaal welbevinden van de betrokkenen. Bij de aanname van leerlingen spelen in onderlinge samenhang met elkaar verschillende afwegingen een rol. De school vraagt zich daarbij steeds af of men werkelijk iets te bieden heeft voor de leerling met speciale onderwijsbehoeften. Men stelt zichzelf daarbij de vraag:

“Kunnen we als school tegemoet komen aan de behoeften van de leerling of is er ergens anders een betere plek, mede in verband met het welbevinden van leerling?” Ook spelen de verwachtingen van de ouders een rol en is de mate van vertrouwen een belangrijk element.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☐ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☒ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

toelichting

Het schoolteam differentieert incidenteel op leerstijlen, als een leerling opvalt op een bepaalde leerstijl. Hiervoor is geen onderliggend theoretisch model beschikbaar. De schoolleiding is van mening dat ten aanzien van leerstijlen op dit moment te weinig kennis aanwezig is binnen het schoolteam. Wel zien leerkrachten goed wat leerlingen nodig hebben voor het leerproces. Ook is er in toenemende mate zicht op leerlingen die niet gedijen bij een auditieve benadering. Het schoolteam is hierbij nog zoekende op welke wijze er meer kan worden gevisualiseerd. Uit de lesobservaties is ook gebleken dat er sprake is van veel pratende leerkrachten, alhoewel dit een momentopname betreft.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

beschrijving

De groepsgrootte is gemiddeld 25 leerlingen per groep. De leerjaren worden niet gemengd, met uitzondering van de kleutergroepen 1-2.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis):

80% - 90% van de leerkrachten heeft zicht op de leerlijnen en het aanbod voor het eigen leerjaar. In de bovenbouw hebben de collega's de referentieniveaus goed in beeld. Men heeft een globaal inzicht in de kerndoelen.

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen:

50% van de leerkrachten is hiertoe in staat, waarbij men vooral op zoek is naar de overeenstemmende leerniveaus van leerlingen in verband met een werkbaar klassenmanagement.

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen:

90% van de leerkrachten levert maatwerk. De Kanjertraining is ingevoerd, men voert veel gesprekken met leerlingen, kijken goed naar het kind en wat deze nodig heeft om in het geheel te passen.

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling:

70% van de leerkrachten past daadwerkelijk het aanbod aan naar aanleiding van kindgesprekken. De bovenbouw doet dat op basis van de leerlijnen en de onderbouw doet dat meer vanuit de onderwijsstijl.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

toelichting

Beide scholen hebben de Kanjertraining geïmplementeerd, waardoor er een gezamenlijke taal is ontstaan om problemen tussen leerlingen op te lossen. Er zijn merkbaar minder conflicten op het speelplein.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☐ niet of nauwelijks
- ☒ soms
- ☐ vaak

toelichting

De aanwezige ouder geeft aan dat ze mist dat de leerling aanwezig is bij de rapportbespreking. Dit was bij de vorige school wel het geval en werd zeer gewaardeerd. Ouders worden ingezet om met leerlingen te werken, waardoor er veel leerlingen kunnen worden bereikt.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

Beschrijving teamexpertise

Het instructiemodel wordt goed beheerst en er zijn daarvoor teambrede afspraken gemaakt. Door de implementatie van de Kanjertraining is een gezamenlijke taal ontstaan om de leerlingen te begeleiden bij onderlinge conflicten.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
  - in de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

Te gebruiken afkortingen voor functionarissen:

(Doc = docent, Vlkr = vakleerkracht, TA = technisch assistent, OA = onderwijsassistent, RT = remedial teacher, AB = ambulant begeleider, OP = orthopedagoog, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire, VR = vrijwilliger)

School/locatieniveau

A.

Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
Doc	250	199
Vlkr	3 + 3 = 6	199
RT	9	50
ST	10	34
VR (Joke, Leo, Tessie en Ouders), Anneke	3 x 6 en 20 = 28 + 6 = 34	150
LIO	24	35

B.

Eventuele opmerkingen:

Betrokkenheid van deze functionarissen is afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van de leerling(en). IB-er is regelmatig enige weken met een leerling of een groepje actief en dan 1 of twee maal per week een half uur. Dus wel extra handen bij het primaire proces maar moeilijk in tijd gemiddeld uit te drukken.

- **buiten** de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
IB	44	
Consulent	4	
Schakelfunctionaris	4	
Aandachtfunctionaris	(onderdeel van IB)	

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

- ☒ alternatieve methodes, nl. Spelling langs de lijn, Maatwerk
- ☒ met een lager tempo, veel herhalen, nl. pc programma's (bij methode of anders), Verrijking (Alles-in-1, Wiskunde, Rekenmeesters etc.).
- ☒ gericht op visuele informatieverwerking, nl. vergrote boeken, tafellamp, opzoekboekjes, Cedicu.

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

- ☒ methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. kanjer, Rots en Water (collega's Mozaik), PMT
- ☒ begrenzing van het gedrag, nl. kanjer,
- ☒ het ervaren van successen en het ontvangen van beloningen, nl. kanjer
- ☒ begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving), nl. kanjer
- ☒ anders, nl PMT

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen (zoals zitballen, 'sissel'-kussens voor hyperactieve kinderen, fysiotherapeutische materialen voor revaliderende kinderen, basis verpleegmaterialen voor langdurig zieke kinderen, MRT-materialen⁵ aangepast schrijfmateriaal, aangepast meubilair)

- aangepast schrijfmateriaal (pen, potlood, schrijfpapier)
- aangepast schrift: los of lopend schrift, typen
- Tangle
- MRT mogelijkheid

---

⁵ MRT=motorische remedial teaching

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

☒ extra grootte van de lokalen, gangen en speel/gymruimten Opm.: lokalen zijn niet extra groot, maar de hal wel.

☒ speel-/gymlokaal

☒ keuken (voor leerlingen)

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

☒ rolstoeltoegankelijkheid

aparte extra ruimtes voor verzorging / rust

☒ time-out ruimte⁶

---

⁶ Het kan zijn dat de ruimte nog niet als zodanig is ingericht, maar wel eenvoudig om te vormen.

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau
Geïntegreerd in de teamaanpak en geïnternaliseerd in het handelen van alle medewerkers is aanwezig:

- ☒ Kennis over onderwijszorgvoorzieningen rond de school en in de regio
- ☒ Een teamaanpak op gedrag (afspraken op papier en werkend in de praktijk)

Nog niet in de volle breedte aanwezig is:

- ☒ Kennis over opvattingen en aanpakken in de onderwijszorg (handelingsgericht werken, werken met leerlijnen, onderwijsconcepten gebaseerd op onderwijsbehoeften van leerlingen zoals coöperatief leren)
- ☒ Competenties om ouders als partner te betrekken bij de onderwijszorg voor hun kind

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
Ja		visuele beperkingen
Nee	Ja	auditieve beperkingen
Ja	Ja	spraak/taal belemmeringen
Ja	Ja	cognitieve beperkingen
Ja	Ja	motorische beperkingen
Nee		beperkingen door langdurige ziekte
Ja	Ja	Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
Ja		ADHD
Ja		dyslexie
Nee	Ja	overige psychiatrische aandoeningen
Ja		gedragsproblemen
Nee	Ja	onderwijsachterstanden andere culturen

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW			x	
Bureau Jeugdzorg		x		
GGD				x
GGZ		x		
MEE			x	
(Kinder)ziekenhuis	x			
Revalidatiekliniek		x		
Justitiële inrichting	x			
Gemeente Brede school			x	
Gemeente schakelklassen			x	
Gemeente VVE			x	
Gemeente ketenzorg				x

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

De groepsleerkracht heeft het eigenaarschap van de leerlingenondersteuning. Dit staat beschreven in het ondersteuningsplan. Wanneer de intern begeleider bij de ondersteuning wordt betrokken, wil het in de praktijk soms lastig zijn om het eigenaarschap bij de groepsleerkracht te laten. Dit is leerkrachtafhankelijk en afhankelijk van de ernst van het probleem.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

Het gebruik van leerlingvolgsystemen voor leren en voor de sociaal-emotionele ontwikkeling: koppeling ZIEN! en Kanjer in het leerlingvolgsysteem. De school gebruikt ParnasSys en ZIEN! voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarnaast worden de Cito-toetsen, methodegebonden toetsen en speciale leerlingentoetsen voor de kinderen met een OPP gebruikt.

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

De procesbewaking gedurende het schooljaar en over de schooljaren heen:
Aan de hand van een ondersteuningskalender is er een groepsbespreking en op basis daarvan een leerlingbespreking. Daarna is er een intern ondersteuningsteam (om de 2 weken) en dan nog 6x per jaar een ondersteuningsteam en het ZAT. Daarnaast is er 2 x per jaar een groepsbespreking en 3 à 4 x per jaar een groepsplanbespreking. AB-overleg voor cl 1 en 2.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

De school heeft het protocol voor dyslexie aangepast, omdat dit was verouderd. Er is geen protocol voor dyscalculie, een protocol hiervoor is dit jaar in voorbereiding, maar er is wel een aanpak in de praktijk. Op bovenschools niveau is er een protocol voor medische handelingen.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
  - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
  - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

De ouders ervaren de school als laagdrempelig en lopen makkelijk de school in. Er zijn veel hulpouders, waardoor ouders een goed beeld hebben van de werkwijze van de school. Er worden oudergesprekken gevoerd aan de hand van de IVO velden. De aanwezige ouders geven aan dat er sprake is van veel wisselwerking tussen school en ouders. De communicatie is goed en men voelt zich gehoord. Over het algemeen is men zeer tevreden. De ervaring leert dat door een afgegeven indicatie opeens deuren opengaan en dat zou eigenlijk niet afhankelijk moeten zijn van een indicatie, volgens de ouders.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

De school heeft alleen contact met andere scholen in geval van een BAO –BAO verwijzing. De school heeft het imago van een BAO+ met veel mogelijkheden voor ondersteuning en op basis daarvan komen ouders informeren.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

De school wordt binnen BOOM door andere scholen benaderd om mee te denken rond ondersteuningsvragen, mede door het imago.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

De samenwerking met het loket van Plein013 is goed, evenals de bijeenkomsten in het IB-netwerk en gezamenlijke scholing. Het SWV kan een betere verdeling maken van de voorzieningen in de regio, omdat nu de afstand een te grote rol speelt. De school is blij met de consultant. Deze heeft meerdere BAO's van BOOM in portefeuille. Ze mag van Plein013 geen werkzaamheden doen voor SBO Mozaik en daarover is de school niet tevreden.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

Er is een goede samenwerking met de VVE. Er worden standaardformulieren gebruikt, een eindtoets peuterspeelzaal met een warme overdracht. Hierdoor zijn de eventuele ondersteuningsvragen al vroeg in beeld. In het VO is er ook altijd sprake van een warme overdracht van de leerlingen met ondersteuning. Twee jaar lang wordt er teruggekoppeld hoe de leerling het doet op het VO en 95% blijkt op de goede plek te zitten. Er is dus weinig afstroom.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Er is incidenteel contact met de andere SBO scholen in de regio als er een kindgebonden vraag is. Met het SO is er alleen contact in geval van een verwijzing met TLV.